

دیده شدن؛ این بار با کتاب

مریم ملی/ قصد خرید کتاب نداری، تقریباً یک جورهایی می شود گفت وقتش را هم نداری اما چشمت که به ویتترین کتاب فروشی می افتد سخت است که مقاومت کنی و داخل فروشگاه نروی. وقتی اسم بازیگر معروف این روزها را که مسائل خصوصی زندگی اش در شبکه های اجتماعی و اینترنت دست به دست می شود، روی کتاب می بینی ترغیب می شوی که کتاب را بخوانی. شاید ناگفته هایی داشته که بالاخره نوشته و شاید هم اسراری بوده که وقتش رسیده است فاش کند. هیچ یک از این ها هم که نباشد، حتما خواندنی است به هر حال هرچه باشد سال هاست جزو بازیگران مطرح است و حتما زندگی اش خیلی جالب بوده است. همه این فکرها توی سرت

می چرخد دست آخر هم می روی داخل کتابفروشی و کتاب آقا یا خانم بازیگر را می خری. این می شود که یک اسم در عرض چند دقیقه تورا می کشاند توی کتابفروشی در حالی که اسم خیلی از نویسندگان که کارشان و هنرشان سال های سال نوشتن بوده، هیچ وقت تا این حد برای خواندن تورا جذب نکرده است. در روزهای اخیر چند جشن اعضا برای کتاب های بازیگران دست به قلم برگزار شده است، از آزاده نامداری پر سر و صدا بگیرد تا فلامک چندی آرام و بی حاشیه. در این پرونده نگاهی داشته ایم به بازیگران قدیم و جدیدی که کتاب نوشته اند و علت و محتوای بعضی از آن ها را بررسی می کنیم.

حرفی برای گفتن؛ تکنیکی برای نوشتن

نمی توان انکار کرد که خرید کتاب هایی که نام بازیگران مشهور به عنوان نویسنده رویشان نوشته شده است تنها به خاطر محتوا و ارزش قلمشان نیست؛ مسلم است که خیلی ها از روی کنجکاوی درباره بازیگر محبوبشان کنابش را می خردند و عده ای هم برای این که ببینند فلان بازیگر معروف سینما و تلویزیون چه دغدغه هایی دارد و به چه چیزهایی فکر می کند، سودای خرید کتاب را دارند. این وسط تعدادی هم پیدا می شوند که تصور می کنند بازیگر، الزاما قصه زندگی خودش را در کتابش توضیح داده و مدام دنبال پیدا کردن نقاط مشترک در زندگی چهره های سرشناس و قهرمان داستانش هستند تا سندی بر مدعی خود پیدا کنند. با چاپ کتاب های جدید بازیگران در این روزها شاهد جشن های امضای پر شوری هستیم که از سوی مراکز فرهنگی یا خود انتشاراتی ها برای بازیگران برگزار می شود و معمولاً مورد استقبال قرار می گیرد. جشن امضای کتاب برای نویسندگان، آن قدر که برای بازیگران نویسنده عایدات دارد، فایده ای ندارد چرا که نام آشنای بازیگران و انگیزه دیدار آن ها و گرفتن عکس یادگاری، خیلی از افراد را به مراسم می کشاند و تعداد زیادی از کتاب ها همان اول کار، به فروش می رسد.

نویسندهی بازیگران البته وجه دیگری هم دارد که اغلب نادیده می ماند. درست است که یک بازیگر به دلیل امتیازاتی که شغلیش به او می دهد، فرصت بیشتری برای توی چشم بودن دارد چه نویسد و چه بازی کند مورد توجه است اما نباید نویسندهی را هم منحصر به افراد خاصی دانست. شاید برخی هنرمندان سینمایی به دلیل این که سینما فرصت بروز توانمندی های شان را نمی دهد، به نوشتن روی می آورند تا به گونه دیگری بتوانند خود را اقناع کنند. خیلی از سینماگران و منتقدان سینمایی اعتقاد دارند سینمای ما قابی است که شاید برای ابراز بعضی استعدادهای بازیگران کافی نباشد و آن ها بخواهند در شکل و شمایل دیگر توانایی شان را نشان بدهند گاهی در خوانندگی، گاهی در نویسندگی و گاهی هم در هنرهای دیگر مجالی برای خود می بینند. این انصاف نیست که با دیدن نام هر هنرپیشه ای بر کتاب، بی ارزش بدانیمش و بدون مطالعه، آن را به باد انتقاد بگیریم. بهتر است در مواجهه با آثار ادبی که بازیگران خلق می کنند چند نکته را در پس زمینه ذهن خود داشته باشیم و آن هم این که الزاما نام پرآوازه یک بازیگر و یا انتشارات خوش نام برای یک کتاب کافی نیست، با یک بار نوشتن داستان کوتاه یا چاپ یک کتاب شعر کسی نویسنده و شاعر نمی شود.

داستان سبک و سیاق مشخصی دارد، شخصیت پردازی و فضا سازی می خواهد، گره و تعلیق دارد. شاید بازیگر درجه یکی پیدا شود که در کارش کم نظیر باشد اما در نوشتن حرفی برای گفتن نداشته باشد. از طرفی مطالعه با هر بهانه ای که باشد خوب است، همین که این کتاب ها فارغ از محتوا و اصول نگارش خریده و خوانده شود و مهمان خاک خورده طاقچه ها و قفسه های کتاب فروشی ها باقی نماند خوب است ولی چه بهتر می شود که کتاب هایی بیشتر خریده و خوانده شود که نویسندگان آن حرفی هم برای گفتن دارند و تکنیکی هم برای نوشتن، نه تنها تجربه و خاطره و توصیفی برای این که در کنار کارهای دیگر، کتابی هم نوشته باشند.

با کتاب های بازیگران آشنا شوید

در این قسمت نگاهی می اندازیم به کتاب های مختلفی که اخیراً توسط چند بازیگر منتشر شده است و مروری هم داریم بر کتاب های قدیمی تری که در زمان خود کلی سر و صدا راه انداختند.

بهنوش بختیاری

می خواستم بگویم ما هم اهل مطالعه و تفکریم

«ما به عنوان یک بازیگر طنز متهم به ارائه کارهای سخیف و نازل می شویم و گاهی می شنویم که می گویند این ها حتی یک کتاب هم نخوانده اند. دلم می خواست آنها بدانند که یک بخش ما به ادبیات علاقه مند است و لایه های درونی روح ما اهل مطالعه و تفکر است.»

این پاسخی است که بهنوش بختیاری درباره علت نوشتن هایش به خبرنگاران داده است. «کلاغ های قیطره» شامل ۱۰ داستان کوتاه است.

بر خلاف عده ای که می گویند کتاب، روایت زندگی خود بهنوش بختیاری است، خودش معتقد است ربطی به زندگی خصوصی اش ندارد و صرفاً نگاهی است که در این مدت به زندگی پیدا کرده و همه آن بر پایه تخیل نوشته شده است. داستان های بختیاری تکنیک های لازم قصه نویسی را ندارد و خیلی هم نمی توان نام داستان کوتاه را بر آنها نهاد بیشتر نوشته هایی است که حال و هوای لحظه های خاص و تجربه های کاراکترهای قصه را توضیح می دهد. جشن امضای کتابش که چندی پیش در کافه ای در تهران و البته با همکاری نشر چلچله برگزار شد، استقبال خوبی در پی داشت.

صابر ابر

کتاب یا آلبوم عکس های اینستاگرامی!

«هر رازی که فاش می کنی یک ماهی قرمز می میرد» نام کتاب صابر ابر است که درواقع مجموعه ای از عکس های اینستاگرام او به همراه حشش هنگام ثبت این تصاویر است. این کتاب در همان نوبت اول چاپش در نمایشگاه کتاب تمام شد. در چاپ های بعدی هم که این کتاب به کتابفروشی ها رسید، در صدر جدول فروش قرار گرفت. کتاب «صابر ابر» که توسط نشر «ثالث» منتشر شده به قیمت ۴۰ هزار تومان به فروش می رسد. اگر دسترسی به اینستاگرام دارید، خریدن این کتاب هیچ دلیل منطقی برای شما ندارد!

ترانه علی دوستی

ترجمه ای خوب اما...

کتاب «روایای مادر» نوشته آلیس مونرو، یکی از نویسندگان تراز اول دنیاست که توسط یکی از شخص ترین چهره های سینمایی، «ترانه علی دوستی» ترجمه شد. از این کتاب در سال ۱۳۹۰ در بخش «ادبیات و زبان های دیگر» تقدیر شد و جایزه کتاب فصل را دریافت کرد. هر چند ترجمه او از سومین کتاب مونرو که در ایران به چاپ رسیده، نسبتاً خوب است اما به گفته بسیاری از مترجمان کهنه کاری که سال ها منتظر این جایزه بودند، کار فوق العاده ای هم نبود. به

اعتقاد بسیاری از آن ها، ترانه علی دوستی بیشتر به خاطر چهره بودنش مورد توجه داوران جایزه کتاب سال قرار گرفته است و کتاب، مستحق این جایزه نبود. البته در فضای ترجمه بین بازیگران نیکی کریمی از سال ها قبل فعال بوده، هنگامه قاضیانی هم آثار قابل توجهی دارد. در شعر هم از کنار نام اندیشه فولادوند و آثار موفقیش نمی توان گذشت.

فلامک چندی

دنبال کردن علاقه ای که از نوجوانی به یادگار مانده است

در مقدمه کتاب قبلی اش یعنی «جایی به نام تاماساکو» نوشته است: «این کتاب ادامه دنبال کردن چیزی که از نوجوانی دست از سرم برنداشته، است.» فلامک چندی را همه با بازی های خاصش در سریال های طنز می شناسند در حالی که او قبل از بازیگری، نویسنده بود و در روزنامه ای نقد تئاتر می نوشت. با خواندن داستان هایش متوجه می شوید که او با ادبیات داستانی و تکنیک های قصه شناسی و بر خلاف بعضی بازیگران صرفاً دست نوشته هایش را چاپ نکرده است. «جایی به نام تاماساکو» یکی از مجموعه داستان های موفق است که در سال های اخیر به قلم بازیگران و اهالی سینما و تلویزیون نوشته شده است. این مجموعه داستان در سال گذشته از سوی برگزار کنندگان جایزه گلشیری، شایسته تقدیر شناخته شد. «چرک» نام رمان جدید اوست که در نمایشگاه کتاب امسال رونمایی شد و روایتی است از زنی تنها که چرک دندان امانش را بریده و برای یافتن علت تلخی زندگی اش مدام به یاد گذشته ای نه چندان دور می افتد تا رازهایی را بیابد که سر نوشت او را به این سمت سوق داده اند. جشن امضای کتاب چرک که نشر چشمه آن را چاپ کرده است یکی دو هفته پیش در کتابفروشی چشمه برگزار شد.

افسانه پایگان

اشعار یک بازیگر یهینه کار

«مهر مکتوب»، کتاب شعر افسانه پایگان است که در سال ۱۳۸۵ منتشر شد و همان زمان سر و صدای زیادی به پا کرد. به هر حال شنیدن شعرهای هنرمندی که سال های پای ثابت فیلم های تلویزیونی و سینمایی بوده، حتماً برای خیلی ها جالب است. این مجموعه شعر با وجود نام افسانه پایگان، واکنش زیادی در محافل ادبی نداشت چرا که بیشتر به شعرهای یک شاعر مبتدی شبیه بود. در لابه لای شعرهای این کتاب، تأثیر مستقیم او از شاعران بزرگ مثل سعدی و حافظ به چشم می خورد که البته به شیوه ناشیانه ای گاه این تأثیر بیشتر به تقلید شبیه است.

مرجان شیر محمدی

تجربه ای موفق در داستان نویسی

«مرجان شیر محمدی» اولین اثرش به نام «بعد از آن شب» را در سال ۱۳۸۰ منتشر کرد. هر چند او از همان ابتدای جوانی به دنبال بازیگری و شرکت در کارگاه های سینماگری بود، اما با گرفتن جایزه گلشیری برای اولین کتابش، به خوبی نشان داد که می تواند یک نویسنده توانا به باشد. او بعدها رمان «یک جای امن» را که به نوعی دنباله کتاب اولش بود، منتشر کرد و با نوشتن این دو کتاب به طور آشکار تأثیر زنان نویسنده نسل سوم آمریکا را در نوشته هایش به نمایش گذاشت. تاکنون دو فیلم بلند سینمایی از روی آثار او نوشته شده است: «میشب پایاتو دیدم آیدا» به کارگردانی رسول صدرعاملی از داستان «بابای نورا» و «آذر، شهذخت، پرویز و دیگران» از داستانی به همین نام به کارگردانی بهروز افخمی روی پرده سینما رفته است. در مجموع خواندن کتاب های مرجان شیر محمدی، به این دلیل که با اصول داستان نویسی حرفه ای عجین است، به هر کتابخوانی پیشنهاد می شود.

میترا تاتاری- مریم ملی/ موج نویسندهی بازیگران چند سالی است که راه افتاده است، عده ای سراغ نوشتن تجربیات خود می روند عده ای شعر سپید می نویسند و برخی هم داستان هایی شبیه داستان کوتاه. عکس این

بهار ه رهنما

تشویق دو نویسنده انگیزه ای برای ادامه نویسندهی

قبل ترها یادداشت می نوشت برای مجلات و روزنامه های مختلفی از قبیل شرق، هفت و چلچراغ اما حالا در کنار حرفه شناخته شده بازیگری، خودش را نویسنده هم معرفی می کند. شاید بشود ربطی بین کتاب نوشتن بهاره رهنما و بازیگری اش پیدا کرد. او مدرک کارشناسی ارشد ادبیات نامیشی و کارشناسی زبان و ادبیات فارسی دارد. سابقه علاقه به نوشتن البته از کودکی در او وجود داشته زمانی که حدوداً ۱۰ ساله بوده به دفتر مجله دوست پدرش می رفته و برای سرگرمی نقله گذار و ویرایش های اولیه را انجام می داده است. دوست پدرش که سردبیر مجله ای ادبی بوده زمینه های علاقه مندی رهنما به نوشتن داستان را فراهم کرده است.

بعد از آن باز هم به واسطه پدرش با «جعفر مدرس صادقی» آشنا می شود و او تشویقش می کند به نوشتن. همین می شود که ۱۰ سال بعد بهاره رهنما داستان هایش را نزد جعفر مدرس صادقی می برد تا نظر بدهد. مجموعه داستان «چهار چهارشنبه و یک کلاه گیس» که سال ۸۸ توسط نشر چشمه به چاپ رسید، بخشی از همان داستان ها بود. این کتاب ۱۱ داستان دارد که عمده محور بیشتر داستان ها زنان و مسائل مربوط به آنهاست.

رضا کیانیان

داستان های تلخ و شیرین شهرت

سرک کشیدن به زندگی آدم های معروف و شنیدن داستان های مردم کوچه و بازار در برخورد با آن ها برای خیلی ها جالب است. شاید هم به همین دلیل باشد که کتاب «این مردم نازنین» نوشته رضا کیانیان که یکی از محبوب ترین بازیگران بعد از انقلاب است، با استقبال مخاطبان رو به رو شد. داستانک های این کتاب روایتگر برخورد مردم با این هنرپیشه بزرگ در خیابان و محل کار است. هرچند این اثر بیشتر از این که شبیه داستان های کوتاه باشد، شبیه دل نوشته هایی از اتفاقات معمولی است اما نثر روان و صمیمی «کیانیان»، آن را دوست داستینی کرده است.

آزاده نامداری

خانم مجری خبر ساز حالا دست به قلم می شود

«خانمی که شما باشی» عنوان برنامه تلویزیونی بود که نامداری تهیه کنندگی و روایت آن را بر عهده داشت. سری اول برنامه سال ۹۱ آغاز شد که شامل گفت وگو با بانوانی بود که کارهای ویژه ای انجام داده بودند و فصل بعدی هم مستندی درباره زنان شاخص یا همسران شهدا بود که ظاهراً روایت های این کتاب از همان دیده ها و شنیده های نامداری در این قضا ها شکل گرفته است. از آن جا که نامداری مدت ها در اینستاگرام خبر ساز بود و تعداد افرادی که صفحه اش را بررسی می کردند هم زیاد بوده و هست، خبر چاپ کتابش را هم در اینستاگرام به این شکل اعلام کرد: «گاهی اتفاقی خوشحالت می کند و من دوست دارم خوشحالی ام را با کسانی که دوستشان دارم تقسیم کنم.» و در ادامه نوشت: کتابم، قصه های کوتاهی درباره سرگذشت متفاوت دو خانم است و قرار است به زودی در یک جشن امضا رونمایی شود. «خانمی که شما باشی» را انتشارات علمی فرهنگی به چاپ رسانده است.